

УДК (330.34)477

**СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ОЦІНКА**

**A MODERN VIEW ON RISK MANAGEMENT OF ENTERPRISES AND
THEIR EVALUATION**

*докт. екон. наук Н.В. Чебанова, , канд. екон. наук В.М. Орлова,
канд. екон. наук Л.Є. Ревуцька*

Український державний університет залізничного транспорту (м.Харків)

*D. Sc (Econ) N.V.Chebanova, PhD (Econ.) V.M. Orlova,
PhD (Econ.) L.E. Revutska,*

Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

Ризик являє собою потенційну загрозу втрати частини своїх ресурсів, недоотримання доходів або появи додаткових витрат чи можливість здобуття значної вигоди (доходу) в результаті здійснення підприємницької діяльності в умовах невизначеності.

На наш погляд, термін «управління ризиками» можна трактувати у вузькому і широкому сенсі. У широкому розумінні управління ризиком включає аналіз, оцінку і мінімізацію ризиків, тобто увесь спектр практичної діяльності щодо передбачення, ідентифікації, оцінювання і зниженню ризиків, забезпечення умов успішного функціонування будь-якого економічного суб'єкта в умовах ризику. В такому трактуванні поняття «управління ризиками» відповідає поняттю «ризик-менеджмент». У вузькому сенсі «управління ризиками» - це лише застосування методів мінімізації (зниження) ризиків, процес розробки і реалізації програми зменшення будь-яких збитків та їх наслідків. В такому трактуванні - це лише одна із функцій ризик-менеджменту.

Розвиток світової економіки та намагання української економіки інтегруватися у світовий економічний простір спричинили необхідність поліпшення інструментів управління. Одним з цих інструментів є управління ризиками.

Практика господарювання на українських підприємствах свідчить, що витрати сьогодні є суто об'єктом обліку, тоді як ринкові умови вимагають обов'язкового розгляду їх як об'єкта планування.

Головне завдання планування витрат - зведення до мінімуму ризику діяльності підприємства. Процес планування витрат передбачає проведення всебічного аналізу діяльності підприємства, при здійсненні якого виявляються резерви їх зниження, що використовуються при

плануванні витрат на наступні періоди.

Для ефективного зниження витрат необхідно використовувати не тільки відомі, розроблені ще десятки років тому методи, але і сучасні інструменти стратегічного і оперативного планування витрат.

Одним із важливіших інструментів планування витрат, який поступово починає набувати популярність є комерційне бюджетування, яке почали використовуватися лише окремими вітчизняними підприємствами. Бюджетування як система крізного постійного фінансового планування здатне координувати і інтегрувати мету і дії різних підрозділів підприємства, підпорядкувавши їх єдиній загальній меті всієї організації, і тим самим оптимізувати витратну частину бюджетів підприємства. Цю функцію успішно виконує управлінський облік.

Управлінський облік - це не тільки й не стільки облік, скільки отримання й обробка економічної інформації, необхідної для ухвалення господарських рішень про розвиток підприємства, тобто по суті, частина системи менеджменту, яка зв'язує обліковий процес і управління підприємством, створює можливості різноманітно впливати на внутрішній стан підприємства і його положення на ринку. Будучи вбудованим у серцевину економіки підприємства, у центри зосередження витрат, він акумулює інформацію з усіх етапів трансформації сировини в готову продукцію. Управлінський облік накопичує інформацію в об'ємі і якості, достатній для ухвалення різнорідних управлінських рішень. Традиційний бухгалтерський облік такої докладної й своєчасної інформації дати не може і навіть здатний створити неправильне уявлення про діяльність і розвиток підприємства. Буває, наприклад, що дані бухгалтерського обліку свідчать про наявність на розрахунковому та валютному рахунках підприємства значних сум, а насправді воно вже знаходиться в зоні збитків. Трапляється й таке, що бухгалтерський баланс показує відсутність ліквідних засобів, а підприємство продовжує одержувати прибуток. Подібне може легко дезорієнтувати при оцінці майбутнього. Уникнути помилок дозволяє перехід до концепції управлінського обліку, який по суті являє собою інструментом управління ризиками підприємства.

Таким чином слід наголосити, що не один із сучасних підходів не розглядає планування, як інструмент оптимізації витрат підприємства, що значно ускладнює процес пошуку напрямів їх оптимізації. Впровадження управлінського обліку оперативно впливає на вирішення конкретних завдань і своєчасне прийняття управлінських рішень.